

Esiselvitys ja määrittelytyö Peto-mediaan toivotuista kehitystoimista

Tuomas Nurminen

Tekijä Tuomas Nurminen	
Koulutusohjelma Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma	
Opinnäytetyön nimi Esiselvitys ja määrittelytyö Peto-mediaan toivotuista kehitystoimista Research and suggestions into further developing Peto-media	Sivu- ja liitesivumäärä 30 + 4
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön aiheena on Pelastustoimen kenttätehtävistä tiedottavan palvelun, Peto-median jatkokehittäminen. Tavoitteena on selvittää nykyisiin toimintoihin kohdistuvia kehitysehdotuksia sekä uusia toimintoja joita käyttäjät haluaisivat palvelusta löytyvän.</p> <p>Peto-media on käytännöllisesti katsoen rakennettu jo vuonna 2005. Palveluilta nykypäivänä lähtökohtaisesti odotettavat käytettävyyden, tavoitettavuuden ja tietosisällön korkeat tasot antavat aiheellisen lähtökohdan palvelun tilan ajankohtaisuuden tutkimiseen.</p> <p>Tutkimus on toteutettu osittain sekä laadullisia että määrällisiä tutkimusmenetelmiä käyttäen. Kvantitatiivinen menetelmä ilmeni sähköposti kyselyssä esitetyissä palveluun liittyvissä täsmennetyissä kysymyksissä. Kvalitatiivista tutkimusta olivat tutkimuksessa tehdyt haastattelut ja kyselyssä annetut avoimet kysymykset. Palvelutoimintoihin liittyvä kysely kohdennettiin otantaan palveluun rekisteröityneistä media sektoriin kuuluvista käyttäjistä. Tutkimuksessa haastateltiin Pelastustoimen kenttätehtäviä suorittavia henkilöitä palvelun sisältämän lähdetiedon mahdollisuuksien kartoittamisen tueksi, sekä palvelun tarjoaman tiedon jatkojalostajaa palvelun sisältämän tiedon parhaiden julkaisumuotojen osalta.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksina esitetään haastatteluista ja kyselyistä kootut jatkokehitys ehdotukset ja tuotoksena luonnoksia näyttökuvista joista ilmenee kehitysehdotusten jalkauttamisen lähtökohdat. Kehitysehdotuksia kohdistui mm. palvelun tarjoamien tiedotteiden rajaamismahdollisuuksiin ja tapahtumien sijaintitietojen näyttämistä karttakuvassa.</p>	
Asiasanat Ohjelmistokehitys, Vaatimusmäärittäminen, Pelastustoimi, Mediapalvelu	

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Vaatimusmäärittäminen.....	3
3 Avoin Data	7
4 Peto-Median esittely.....	9
4.1 Historia ja yleiskuvaus.....	9
4.2 Palvelu käyttäjille nykymuodossaan	10
5 Tutkimus	14
5.1 Tutkimusmenetelmä.....	14
5.2 Tulokset	15
6 Ehdotukset Peto-median kehittämiseksi	20
7 Pohdinta.....	28
Lähdeluettelo	30
Liitteet.....	31

1 Johdanto

Pelastuslaitoksilla on tiedotustarpeita sekä -velvollisuuksia yhteiskunnallisiin tehtäviinsä ja viranomaistoiminnan mukana tuomaan tiedon julkistamiskäytäntöön pohjautuen.

Yhteiskunnalliseen vastuuseen kuuluu mm. kansalaisten turvallisuustietoisuuden ylläpitäminen paloriskeihin, vaarallisten aineiden säilyttämiseen ja työturvallisuuteen liittyen, jonka toteuttamiseen tarvitaan kansalaisia tavoittavia tiedotuskanavia, käytäntöjä ja palveluita. Näihin tiedotustarpeisiin vastataan pelastuslaitosten omilla verkkosivuilla, kohdennetuilla mediatiedotteilla, tapahtumilla sekä sosiaalisen median kanavia käyttäen, siten kun eri pelastusalueilla pelastustoimen työntekijät ovat Pelastuslaitosten Kumppanuusverkoston ohjeistuksen ja hyviksi havaittujen käytäntöjen mukaan havainneet. Viranomaistoimintaan liittyvä tiedonjulkistamiskäytäntö on se tekijä, joka luo tarpeen myös vastata siihen tiedonluovutuspyyntöön mitä pelastuslaitosten toimintaan kohdistuu. Yksi iso osa päivittäistä viestintää pelastuslaitosten ja niiden sidosryhmien välillä on onnettomuustiedottaminen.

Opinnäytetyössä selvitetään verkossa toimivan Pelastustoimen Mediapalvelun, Peto-median kehittämismahdollisuuksia laaditaan tulosten pohjalta näyttöluonnoksia, joita voi hyödyntää mahdollisten kehitystoimien tukena. Kehitysehdotuksia kerrytetään palvelun nykyisiltä käyttäjiltä, omistajalta sekä ylläpitäjältä. Tuotoksen työstön pohja-aineistona käytetään kyselyä, haastatteluita sekä Peto-median nykyistä versiota.

Kehittämisenäkökulmina on eri sidosryhmien tarpeet ja niiden yhteensovittaminen.

Tutkimuksen tavoitteena on pystyä tekemään esitys kehitystoimenpiteistä, johon eri sidosryhmät olisivat siinä määrin tyytyväisiä, että ne voitaisiin oikeasti toteuttaa. Työtä aloittaessa koettiin aiheelliseksi miettiä avoimen datan tarjoamisen mahdollisuuksia pelastustoimen mediapalvelun yhteydessä. Sidosryhminä Peto-mediassa, sekä siten kehitystyöhön ajateltuina vaikuttajina, ovat palvelun käyttäjänä Mediatat (liite 4) ja muut mediat, pelastuslaitokset, yksittäiset yritykset ja keskuksat sekä palvelusta vastaavana tahona sisäministeriön pelastusosasto. Opinnäytetyössä ajatellaan Peto-Mediaa pääsääntöisesti Pelastustoimen ja median välisenä tietokanavana, vaikka palvelulla on tosiasiallisesti muitakin käyttäjäryhmiä.

Alkuun oli tarve kartoittaa palvelun nykyiset toiminnot sekä ymmärtää ketä palvelu oikeasti palvelee ja mitkä ovat eri sidosryhmien motivaattorit. Palvelun käyttäjille lähetetyssä kyselyssä oli tarkoitus saada kuvaa käyttäjien kokemuksista palveluun liittyen. Arvokasta tietoa ajateltiin olevan palvelun kyky tuottaa kaivattua tietoa, palvelun toimivuus, palvelun käytettävyyden ja mahdolliset kehitystoiveet. Ehdotus Avoimen datan käytäntöjen mukaisen tiedonjakokanavan lisäämiseen uuteen vaatimusmäärittelyyn tulee opinnäytetyön tekijältä.

Opinnäytetyöstä rajataan pois Peto-Median hallintapuolen nykytilan tarkempi esittely. Opinnäytetyössä on tietoisesti pyritty pysymään käyttäjän tasolla, sekä ohjelmiston käytön kuvauksessa kuin kehitysehdotuksissa. Ohjelmiston toiminnallisuutta tai sen käyttöä ohjelmiston omistajan tai hallinnoijan puolesta on kuvattu vain osittain. Palvelun toiminnallisuuden tai käytön parantaminen heidän osaltaan ei kuulu opinnäytetyön selvityksen varsinaisiin tavoitteisiin. Tässä opinnäytetyössä kehitysehdotusten toteuttamista tukeva määrittelyosuus toteutetaan sillä esiajatuksella, että vanhaan ohjelmistoon ja sen materiaaliin saataisiin pääsy ja lisäksi, että ohjelmiston sisäinen rakenne mahdollistaa ajatellut jatkokehitystoimet siten, että ne voidaan suoraan jatkorakentaa vanhan ohjelmiston yhteyteen. Tästä syystä määrittelytuotoksessa kuvataan ja dokumentoidaan Peto-mediaa vain niiltä osin kuin mitä jatkorakentamisen ensimmäisten vaiheiden suunnittelun odotettaisiin vaativan.

2 Vaatimusmäärittäminen

Robertson ja Robertson (2006, 12) kuvaavat hyvin vaatimusmäärittelyyn tarvittavaa ymmärrystä. Liiketoimintatasolta lähtien on ymmärrettävä liiketoimintatarpeet, jotka johtavat käyttötilanteisiin ja mahdollistaa siirtymisen tuotetaso ajatteluun. Tuotetasolla on ymmärrettävä toiminnalliset ja ei-toiminnalliset vaatimukset sekä rajoitteet jotta voidaan siirtyä teknologiseen tasolle. Vasta teknologiseen tasolle saakka viety määrittäminen voidaan osoittaa kattavasti käsitellyksi.

”Rakennatpa sitten yksilöllisiä systeemeitä, systeemeitä komponenteista kasaten, käyttäen kaupallisia valmist tuotteita, hyödyntäen avoimen lähdekoodin ohjelmia, tai tehden muutoksia olemassa oleviin ohjelmistoihin, on sinun kuitenkin tutkittava, ymmärrettävä, havaittava ja edelleenvälitettävä niihin liittyvät vaatimukset.” (Robertson ja Robertson 2006, 17.)

Ohjelmistovalmistukselle on luonteenomaista, että työn aikana kertyvää tietoa hallinnoidaan erilaisten dokumenttien muodossa. Tyypillisesti projekteihin valmistetaan erityisesti projektisuunnitelma, toiminnallinen määrittelydokumentti ja tekninen suunnitteludokumentti. Tarvittaessa myös testaussuunnitelma. (Haikala & Märijärvi 2004, 51.)

Aiheesta lukemisen ja kirjoittamisen tekee haasteelliseksi mm. se että kirjallisuudessa ja kommunikoinnissa spesifikoinnin aihepiirissä esiintyvät avainsanat kuten suunnittelu, määrittäminen, vaatimus, ominaisuus, sekä toiminto esiintyvät usein toistensa synonyymeinä, erilaisin etuliittein varustettuna. Sekaannuksia välttääkseen on tärkeää, että kaikki asianomaiset henkilöt tuottavissa ja tulkitsevilla rooleissaan ymmärtävät kulloinkin termit niissä tosiasiallisissa käsitysmuodoissa missä niitä kyseisessä ohjelmistosuunnittelun vaihejakomallin vaiheessa tulee ymmärtää. (Haikala & Märijärvi 2004, 39.)

Haikala & Märijärvi ovat kirjassaan Ohjelmistotuotanto todenneet, että ohjelmistotuotanto on kokonaisuudessaan erilaisten, aiempien vaiheiden pohjalle rakentuvien spesifikaatioiden tuottamista, joilla tuetaan seuraavan vaiheen toimintoja. Määrittely tapahtuu eri muodoissa sen eri vaiheissa. (Haikala & Märijärvi 2004, 61.)

Vaatimusmäärittelyprosessissa pyritään etsimään kehitettävään tuotteeseen liittyviä toiminnallisia ja ei-toiminnallisia vaatimuksia. Toiminnalliset vaatimukset käsittävät tuotteelta vaaditut liiketoiminnalliset vaatimukset, kuten 'Tilajille on voitava lähettää tiedotteita' tai 'Järjestelmän on keskusteltava toisen järjestelmän kanssa' ja

ei-toiminnalliset vaatimukset käsittävät toimivuuteen liittyviä vaatimuksia, kuten 'Sivujen on latauduttava alle 0.75 sekunnissa' tai 'Sivuston täytyy olla helppo navigoida'. (Haikala & Märijärvi 2004, 63.)

Myös ympäristöstä ja olosuhteista johtuvat rajoitteet on otettava huomioon jo määrittelytyön alkuvaiheissa. Niitä voi kohdistua ajateltuun tuotteeseen esimerkiksi sen käyttäjäryhmien tai vaadittujen teknologioiden puolesta ja useimmiten ainakin budjetin ja aikataulujen puolesta. (Haikala & Märijärvi 2004, 63.)

Ensisijaisesti on varmistettava, että kaavaillusta tuotteesta tulee aidosti hyödyllinen, siksi määrittelytyön on lähtökohtaisesti kohdistuttava hyvin ymmärrettyjen liiketoiminta tarpeiden ratkaisemiseksi. Lopullinen tuote joka vaatimusmäärittelyn pohjalta tulee rakentaa, on ainoastaan työkalu näiden liiketoimintatarpeiden täyttämiseksi. Siksi loppukäyttäjien läsnäolo heidän käyttöönsä tulevan järjestelmän spesifikaatiovaiheessa on suotavaa mm. käyttötapojen ja näyttöjen määrittelyn osalta. (Haikala & Märijärvi 2004, 65.)

"Hyvän spesifikaation ominaisuuksia ovat täydellisyys, tarkkuus, virheettömyys, ymmärrettävyys, testattavuus ja jäljitettävyys." Dokumentoinnissa vaatimusmäärittelyn täydellisyydellä tarkoitetaan kohteen kokonaisuuden kuvaamisen kattavuutta ja virheetöntä rajaamista. Testattavuudella haetaan takaa sitä, että ohjelmiston tuotannon edetessä testaustapauksiin, pystytään testivastausten avulla johdonmukaisesti ja yksiselitteisesti vastaamaan testitapauksissa osoitettuihin kysymyksiin. Jäljitettävyydellä tarkoitetaan tarvetta pystyä osoittamaan kunkin testitapauksen toimittavan tiettyä alkuperäistä toiminnallista vaatimusta. (Haikala & Märijärvi 2004, 65.)

"Käytännössä määrittelyyn liittyvät tehtävät ovat projektin tarpeellisuuden ja toteuttamiskelpoisuuden selvittäminen, tavoitteiden ja vaatimusten asettaminen sekä ratkaisumallin laatiminen. Tärkein prosessin tuloksena syntyvä dokumentti on toiminnallinen määrittely (functional specification), johon dokumentoidaan sekä vaatimukset, että vaatimukset täyttävän järjestelmän kuvaus." (Haikala & Märijärvi 2004, 78.)

Ohjelmistoa saatetaan suunnitella täyttämään toimintoja ympäristöön, jota ei voida täysin ymmärtää projektin alkupuolella sen vaatimusmäärittelyvaiheessa. Tähän voi vaikuttaa esimerkiksi ohjelman kaavailtu suuri koko, käyttäjien kirjo tai muutosaltis lopullinen jalkauttamisympäristö. Tästä syystä normaalisti esitutkimusvaiheessa kartoitettavien tarvevaatimusten kartuttamista jatketaan koko ohjelmiston rakentamisen elinkaaren läpi.

Olenaiset ohjelman toimintaan kohdistuvat uudet vaatimukset sisällytetään projektiin ja mahdollisesti ristiriitaisia tai vanhentuvia vaatimuksia saatetaan karsia. Tätä toimintaa nimitetään termillä vaatimustenhallinta. (Haikala & Märijärvi 2004, 92.)

Määrittelyvaiheissa esiin nousevat vaatimukset voivat keskenään olla ristiriidassa. Tällöin vaatimuksia on tulkittava ja sovitettava siten, että ohjelmisto säilyy lopulta toiminnallisilta ominaisuuksiltaan tarpeet toteuttavana. Kaikkien lähtökohtaisesti esitettyjen ja kirjavien asiakastoiveiden orjalliseen toteuttamiseen pyrkivä ohjelmisto muodostuu helposti kokonaisuudeltaan sekavaksi ja lopulta epäonnistuu käytettävyyden ongelmiin. (Haikala & Märijärvi 2004, 96.)

Kun vaatimukset on johdettu oikein ymmärretyistä asiakastarpeista, ovat ristiriidattomia, testattavia, jäljitettäviä ja oikeaoppisesti laadittuja on onnistuvan ohjelmistotuotannon prosessin vaatimat ominaisuudet niissä teoreettisesti täytetty. Tuotannon prosessissa olevissa välivaiheissa voidaan silloin aina verifioida eli varmistaa vaatimusten toteutuminen vertailemalla kyseisen vaiheen käynnistävänä olevia syötedokumentteja sen tuotoksena valmistettaviin tulosdokumentteihin. (Haikala & Märijärvi 2004, 97.)

Eteenpäin jäljitettävyydellä tarkoitetaan sitä, että projektissa määritellyn asian seuraamuksena määrittelyä vaatineet seuraavat asiat ovat kaikki löydettävissä edeltävään määrittelyyn sisällytetystä viitetiedoista. Näin mistä vain projektissa määritellystä käsitteestä voidaan eteenpäin jäljittää kaikki ne muut käsitteet, joihin kulloinkin tarkasteltava käsite vaikuttaa. Taaksepäin jäljitettävyydellä tarkoitetaan vastaavasti sitä, että projektin tuotosdokumenteissa on kirjattuna kaikki ne edeltävät dokumentit, joissa on ollut edellytyksiä tämän dokumentin luomiseen. Jäljitettävyyden molempisuuntaisuuden tarkoituksia ovat mm. se, että säilytetään kyky johdonmukaiseen projektikokonaisuuden käsittämiseen sen sidonnaisuuksineen, kun projektin sisältämien käsitteiden ja dokumenttien määrä kasvaa ja jotta projektin osiin kohdistuvien muutosten heijastevaikutukset voidaan hallitusti sisällyttää projektiin. (Haikala & Märijärvi 2004, 98.)

Projektin loppupuolella työn alkaessa lähestyä valmistumistaan ohjelman eri tasoille asetettujen vaatimusten täyttymistä pyritään validoimaan, eli osoittamaan, että asetetut vaatimukset on myös tosiasiallisesti toteutettu. Dokumenttien ja niiden sisältämien määritelmien, vaatimusten ja käsitteiden jäljitettävyyksensä nousee avainasemaan varsinkin silloin, jos toimittajan ja tilaajan välillä on jostain ohjelman toteutus osasta eriäviä näkemyksiä ja joudutaan selvittämään missä vaiheessa näkemys on erkaantunut. (Haikala & Märijärvi 2004, 98.)

Esitutkimuksen tarkoituksena on selvittää asiakkaan tai loppukäyttäjän tarpeet, jotta voidaan kokonaisvaltaisesti ymmärtää mitä niiden johdosta tulisi tehdä. Jos ohjelman rakentamisen avulla koetaan voivan ratkaista näitä tarpeita riittävässä määrin, voidaan selvinneistä käyttäjätarpeista johtaa suoranaisia ohjelmistoon kohdistuvia vaatimuksia. (Haikala & Märijärvi 2004, 37.)

”Käsittäessäsi täydellisen viestinnän olevan käytännön mahdottomuus, voit lopettaa sen perään haikailun. Täydellisyyden tavoittelun sijaan pystyt keskittymään epätäydellisyyden hallintaan viestinnässä. Sen sijaan, että pyrit työstämään määrittelydokumenteista täydellisesti ymmärrettävän sen kaikille lukijoille, voit laadullisesti kohdentaa dokumenttien sisällöt siten, että ne ovat tarpeellisesti avattuja niiden ajattelun kohdeyleisön ajatellen. Epätäydellisen viestinnän hallinta on avain ketterän ohjelmistokehityksen omaksumiseen.” (Cockburn 2007, 1.)

Ohjelmistokehitysprojekteissa mukana olevat henkilöt näkevät ja ymmärtävät projektin omasta katsantokannastaan heille kertyneen aiemman aihealtistuksen ja syventävän kokemuksen perusteella (Cockburn 2007, 4).

Ketterässä kehityksessä tehdään myös vaatimusmäärittelytyötä, mutta sen teko vaiheistetaan kulkemaan projektin mukana aina vaadittavissa määrin. Kuinka se käytännössä järjestetään, on osa projektiin omaksuttavaa toteutus metodologiaa, jonka perustavina tekijöinä on mm. projektin henkilöiden ominaisuudet, heidän taitonsa rooleissaan, keskeisen kommunikoinnin sujuvuus ja kulttuuri. (Cockburn 2007, 175.)

Yleisluonteisin käsitetarkkuudellinen taso oliokeskeisessä ohjelmistosuunnittelussa voidaan kuvata vastuu-tekijä diagrammin avulla jossa esitetään suunniteltavan kokonaisuuden piirissä toimimaan tulevat tekijät ja yleisin kuvaus niiden toimista. Yleisen tason kuvausta voidaan käyttää apuvälineenä käynnistämään tarvittavia toimia. Työvaiheita voidaan pitää tarpeeksi tarkasti tehtyinä sitten kun seuraava työvaihe voidaan niiden pohjalta luotettavasti aloittaa. (Cockburn 2007, 162.)

Projektin olemus hetkittäin epävakana, vakaahkona tai lähes vakaana, riippuen siitä kuinka paljon käsittelemättömiä ja uusia asioita projektin kehitystyön piirissä on kulloinkin avonaisena. (Cockburn 2007, 163.)

Agile manifeston ja sen kohdat ”Working software over comprehensive documentation”, ”Customer collaboration over contract negotiation” ja ”Responding to change over following a plan”. (Agile manifesto 2018)

3 Avoin Data

Avoimella datalla tarkoitetaan tietoa, joka on avoimesti saatavilla ja vapaasti hyödynnettävissä. Avointa dataa tarjoaa mm. ministeriöt, virastot, valtion laitokset, maakunnat, kunnat, yritykset, yhdistykset ja yksityishenkilöt. Avoin data on koneluettavaa tietoa, jota voi vapaasti käyttää ja hyödyntää uudelleen, kunhan mainitsee aineiston alkuperäisen lähteen. (Avoindata 2018)

Avointa dataa voi julkaista verkossa monissa eri palveluissa ja sen saatavuuden voi järjestää usealla tavalla. Toimijat voivat julkaista avointa dataa valitsemalla itsellensä parhaaksi soveltuvan keinon. Suosittuja välityspalveluita ovat mm. ArcGIS Open Data, Amazon Web Services, CKAN, DataPress, DKAN, FTP, GitHub, Junar, OpenDataSoft ja Socrata. Oikean tavan valitsemisessa avoimen datan tarjoamista varten tulee ottaa huomioon julkaistavan datan luonne, sen määrä, toistuvuus ja käytettävyys. (Safe Software 2015)

Datan avaamisen hyötyihin ajatellaan liittyvän johdannainen talouden kehitys, läpinäkyvyyden kasvaminen, tiedonsaannin tavoitettavuus, tiedusteluiden ja niistä johtuvien työkuormitusten väheneminen, avoimien palveluiden rakentamiseen mahdollistaminen yksityisen ja julkisen sektorin toimesta, sekä rohkaiseminen tulevaisuuden teknologioihin kuten Kytkeytyvään tietoon (Linked Data), Big dataan ja Esineiden Internetiin (Internet of Things). (Opendata 2018)

Rajapinnassa tapahtuu ohjelmallinen kytkeytyminen. Rajapinnaksi muodostuu se, mitä ohjelmistokehityksessä tarkoitetaan, sillä viestitysjärjestelyllä, jossa eri systeemien välinen toiminnallisuus välittyy. Viestit ovat tiedon noutoon tai muokkaukseen liittyviä pyyntöjä ja vastauksia niihin.

Avoimella rajapinnalla tarkoitetaan tarjottua ohjelmallista liitostoinnollisuutta, joka on kolmansien osapuolten käytettävissä. Avointen rajapintojen käyttö saattaa vaatia erilaisia kirjautumisia tai tunnisteita ja niiden avoimuuden laajuus saattaa olla erilainen eri käyttäjille. Tässä suhteessa käsite avoin rajapinta saattaa olla hieman harhaanjohtava.

Ohjelmistorobotiikka on yksi ohjelmien alaryhmä ja sen määrittelemisen ei ole täysin yksioikoista. Web ympäristössä roboteiksi lasketaan ainakin erilaiset automatisoidut sivustojen lukuohjelmat, joiden tarkoituksena on noutaa tietoa muilta sivuilta omaan jatkokäyttöön.

Yksi tapa edistää datan käytettävyyttä on tarjota dataa siten, että se on helposti saatavissa. Lisäksi sen on oltava tarjottuna jatkokäyttäjien tarpeita ajatellen oikeassa ja tarvittaessa useassa rinnakkaisessa muodossa samanaikaisesti.

4 Peto-Median esittely

4.1 Historia ja yleiskuvaus

Peto-Media on sisäministeriön Pelastusosaston ylläpitämä palvelu, jonka kautta pelastuslaitokset julkaisevat tekemistään tehtävistä ensitiedotteita ja tapauskohtaisesti jatkotiedotteita. Palvelu tarjoaa kaikille avoimen sivuston, jossa julkaistaan suppeita ilmoituksia ensitiedotteista. Tämän lisäksi median edustajilla on mahdollisuus hakemusta vastaan saada pääsy täyteen palveluun, jossa ensitiedotteet julkaistaan hieman laajemmilla tiedoilla. Sen lisäksi täydessä palvelussa julkaistaan jatkotiedotteita silloin kun tiedottamiskynnyksen katsotaan ylittyvän.

Nykyään Pelastustoimen Mediapalveluna tunnettu palvelu valmistui 2005 ja sitä kutsuttiin alun perin nimellä 112info. Palvelun rakentamisella pyrittiin vähentämään hätäkeskuksiin kohdistuvaa Median puolesta tapahtuvaa tiedusteluormitusta, joka ennen palvelun käyttöönottoa oli suuruudeltaan noin 500 puhelimitse tapahtuvaa yhteydenottoa vuorokaudessa.

Kun palvelu oli koekäyttövaiheessa syksyllä 2005, otti Eduskunnan Oikeusasiamies lehtikirjoitusten johdosta tehtäväkseen selvittää palvelussa välitettävien henkilötietojen jakamisen ongelmallisuutta lain noudattamisen ja palvelun tarkoituksenmukaisuuden näkökulmista. Ongelmalliseksi osoittautui tarkkojen tapahtumaosoitteiden jakaminen, jolloin katsottiin, että yksityisyyden suojaa rikottiin. Selvityksen tehtyään oikeusasiamies esitti, että osoitetietojen luovutusta oli syytä uudelleenarvioida. Nykyään Peto-Mediassa näkyvät osoitetiedot syötetään palveluun siinä määrin tarkentamattomina, että yksityisyydensuojaa ei toiminnallisesti rikota. (Oikeusasiamies 2006)

Peto-Median nykyisistä käyttäjistä Arknetin (Avoin yhtiö) verkkosivu tilannehuone.fi on omassa kategoriassaan. **Tilannehuone** hyödyntää nokkelasti Peto-Median välittämää tietoa ja on rakentanut suositun sivuston muuntamalla Peto-Median välittämää dataa käyttäjäystävällisempään muotoon. Peto-Median tiedotteiden avulla tehtyjä julkaisuja muista verkon lähteistä on linkitetty sivuston etusivulle, tiedotteiden tapahtumat löytyvät karttagrafiikasta ja vanhoja tiedotteita voi etsiä tietokannasta haluamiaan hakutoimintoja hyödyntäen. Lisäksi palveluun on liitetty tietoja joistain käynnissä olevista suurempaa haittaa aiheuttavista tiestön poikkeusjärjestelyistä. (Tilannehuone 2018)

Onnettomuustiedottamiseen vaikuttava lainsäädäntö rajaa ja muotoilee tiedotteiden sisältöä. Pelastustoimen Mediapalvelussa julkaistavan tiedon luonnetta rajoittaa mm.

henkilöihin kohdistuva tietosuoja. Näistä syistä tiedotteiden sisältöön, kieliasuun ja tarkkuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Joskus pelastustehtävään liittyvä muu viranomaistoiminta, useimmiten poliisin toiminta, vaikuttaa estävästi tiedotteiden julkaisemiseen.

4.2 Palvelu käyttäjille nykymuodossaan

Palvelun nykyisiä käyttäjiä ovat mediatalat, sanomalehdet, yritykset ja yksittäiset henkilöt. Mediat käyttävät palvelua uutisointinsa apuna, sekä suorana materiaalina jutuille ja tietolähteenä jatkoselvityksille. Pelastuslaitokset käyttävät palvelua viranomaistoimintaan liittyvän tiedotusvelvollisuutensa tarpeet täyttääkseen. Hätäkeskukset toimivat palvelussa varsinaisen viestin välittäjänä.

Ensietiedotteet avoimella sivulla: Verkossa on avoimesti käytettävä verkkosivu www.peto-media.fi jossa on näkyvissä viimeiset 100 pelastustoimen julkaisemaa ensietiedotetta (taulukko 1). Ensietiedotteiden tietotyypit ovat Tapahtumakunta, Tapahtumalaji sekä ilmoitusaika. Kaikki tiedot perustuvat hätäkeskukseen tulleeseen hätäpuheluun. Ensietiedotteita voi järjestää tietotyyppien mukaan.

Taulukko 1. Ensietiedotteita kaikille avoimella verkkosivulla

Pelastustoimen mediapalvelu: ensietiedotteet		
Tapahtumakunta	Tapahtumalaji	Ilmoitusaika
Siikalatva/Siikalatva	öljyvah./ymp.onnet. maalla: pieni	06.07.2018 11:32:58
Seinäjoki/Seinäjoki	öljyvah./ymp.onnet. maalla: pieni	06.07.2018 11:29:49
Nokia/Nokia	vesiliikenneonnettomuus: pieni	06.07.2018 11:26:45
Mikkeli/S:t Michel	vahingontorjunta: pieni	06.07.2018 11:24:26
Espoo/Esbo	eläimen pelastaminen	06.07.2018 11:16:30
Maalahti/Malax	eläimen pelastaminen	06.07.2018 11:11:41

Ensietiedotteet rekisteröityneille käyttäjille: Pelastustoimen Mediapalvelun rekisteröidyille käyttäjille tarjotulla verkkosivulla www.peto-media.fi/tiedotteet/ensietiedotem.asp käyttäjät pääsevät näkemään viimeisimmät 100 palveluun syötettyä ensietiedotetta (taulukko 2). Tiedotteissa tarjotut tietotyypit ovat muodoiltaan Hätäkeskusalue, Tapahtumakunta, Osoite, Tapahtumalaji, Ilmoitusaika ja Yksiköt. Hätäkeskusalue tulee ensietiedotteen välittäneen hätäkeskuksen mukaan, tapahtumakunta ja osoite hätäpuhelussa saatujen paikkatietojen mukaan, tapahtumalaji etukäteen määriteltujen tapahtumaluokkien mukaan, ilmoitusaika järjestelmään syöttöajan mukaan ja yksiköt tehtävään hälytettyjen yksikköjen mukaan. Ensietiedotteita voi järjestää kunkin tietotyypin mukaan.

Taulukko 2. Ensietiedotteita palveluun rekisteröityneelle käyttäjälle.

Pelastustoimen mediapalvelu: ensietiedotteet					
Hätäkeskusalue	Tapahtumakunta	Osoite	Tapahtumalaji	Ilmoitusaika	Yksiköt
Keravan hätäkeskus	Espoo/Esbo	PÄIVÄNKAJONTIE	eläimen pelastaminen	06.07.2018 11:16:30	RLU131
Vaasan hätäkeskus	Maalahti/Malax	FORSBERG SVÄGEN 98	eläimen pelastaminen	06.07.2018 11:11:41	RRP701

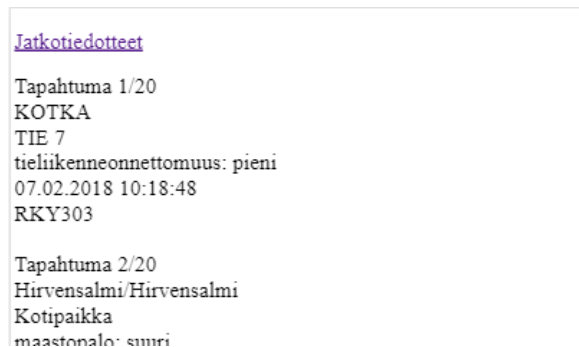
Jatkotiedotteet: Verkkosivulla www.peto-media.fi/tiedotteet/jatkotiedotem.asp rekisteröityneet käyttäjät pääsevät näkemään aiemmin julkaistuihin ensietiedotteisiin liittyviä jatkotiedotteita. Jatkotiedotteiden sisällön tietotyypit ovat Hätäkeskusalue, Kunta, Osoite, Tapahtumalaji, Ilmoitusaika, Tiedote, Tiedotusaika, Lisätietoja, Puhelin ja Yksiköt. Jatkotiedote poikkeaa ensietiedotteesta siten että se tarjoaa lyhyen yksilöllisen selitteen tapahtumasta, sekä yhteyshenkilön yhteystietoineen lisätietojen pyytämistä varten. Lisäksi jatkotiedotteessa saatetaan muuttaa tai oikaista tapahtumasta aiemmin annettuja muita tietoja.

Pelastustoimen johtajalla on mediamielenkiinnon kautta hyvät edellytykset saada tarpeelliseksi näkemänsä viesti välitettyä kansalaisille. Pelastustoimen viestintäoppaassa (Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston julkaisu 1/2015) Jatkotiedotteen sisällöstä (taulukko 3) on ohjeistettu: *"Jatkotiedotteessa tulee olla: - kuka on tiedotteen antaja (nimi ja titteli) - mitä on tapahtunut - missä ja milloin (muista mainita kunta) - mitä pelastuslaitos tekee parhaillaan - milloin seuraava tiedote annetaan (kellonaika)."* Jatkotiedotteita saatetaan antaa pelastustehtävään hälytetyn pelastusjohtajan toimesta mm. siinä tapauksessa, jos tehtävä ei vastaakaan ensietiedotteessa annettua kuvausta, tai jos tehtävän luonne on merkittävä. Pelastusjohtajat lähettävät jatkotiedotteet hätäkeskukseen, josta tiedotteet varsinaisesti julkaistaan. Pelastusjohtajilla on käytössään vaihtoehtoisia tapoja välittää jatkotiedotteensa hätäkeskukseen mm. VIRVE radio, sähköposti, tai verkkosivulla oleva viestityökalu. Jatkotiedotteita saatetaan antaa tarvittaessa useita samaan tehtävään liittyen.

Taulukko 3. Jatkotiedotteita palveluun rekisteröityneelle käyttäjälle

Pelastustoimen mediapalvelu: jatkotiedotteet				
Hätäkeskusalue Kunta Osoite	Tapahtumalaji Ilmoitusaika	Tiedote	Tiedotusaika Lisätietoja Puhelin	Yksiköt
Oulun hätäkeskus Pelkosenniemi/Pelkosenniemi SODANKYLÄNTIE	ihmisen pelastaminen yhäältä/alhaalta 06.07.2018 09:34:47	Pelkosenniemellä kattotöissä ollut henkilö loukkaantui. Pelastuslaitos auttoi työntekijän alas nostolavalla, ja hänet toimitettiin jatkohoitoon ensihoidon toimesta.	06.07.2018 11:06:31 Päivystävä palomestari	RLA701,RLA505,RLA577,RLA35,RLA571
Porin hätäkeskus Pori/Björneborg	palohälytys 06.07.2018 10:29:57	Ei paloa.	06.07.2018 10:53:07 P31 Kumpulainen	RSA31,RSA101,RSA802,RSA106,RSA951

Tiedotteet mobiililaitteelle: Mobiililaitteilla luettavat tiedotteet (kuvio 1) poikkeavat selainversiosta ulkoasullisesti, mutta tarjoavat saman tietosisällön.

Kuvio 1. Ensitiedotteita Chrome –selaimen mobiililaitte emulaattorilla luettuna.

Tiedotteet sähköpostiin: Rekisteröityneet käyttäjät voivat myös tilata tiedotteet suoraan haluamaansa sähköpostiin (kuvio 2). Tiedotteet sisältävät saman informaation kuin mitä verkkosivullakin on tarjolla.

Kuvio 2. Sähköpostiin saapunut jatkotiedote, jossa kerrotaan tulipaloon liittyvästä pelastustehtävästä.

Järjestelmätiedotteet: Verkkosivulla www.peto-media.fi/112_jarjestelmatiedotluettelo.asp rekisteröityneet käyttäjät pääsevät tarkastelemaan Peto-Media järjestelmään liittyviä tiedotteita (kuvio 3).

Kuvio 3. Järjestelmätiedotteita palveluun rekisteröityneelle käyttäjälle. (Peto-media 2018a)

Käyttäjäasetukset: Käyttäjäasetuksissa (kuvio 4) käyttäjä näkee rekisteröitymistietonsa. Sähköpostia ei voi vaihtaa, mutta kenttiä yritys, käyttäjän nimi, gsm, jakelulistalla (ei/kyllä) voi muokata ja tallentaa halutessaan. Lisäksi sivulta löytyy mahdollisuudet vaihtaa

salasanaa sekä määrittää mistä hätäkesuksista tai hätäkeskuksen alueen kunnista ensi ja jatkotiedotteita haluaa palvelussa näkyvän.

Käyttäjäasetukset

Käyttäjän tiedot

Yritys:	Käyttäjän nimi (Sukunimi Etunimi):
Sähköpostiosoite:	Vaihda salasana
Gsm:	Jakelulistalla: ☐ Ei ☒ Kyllä

Käyttäjää kiinnostavat hätäkeskusalueet tai kunnat

Keravan hätäkeskus	☒ Koko alue	☐ Alueen valitut kunnat
Oulun hätäkeskus	☒ Koko alue	☐ Alueen valitut kunnat
Kuopion hätäkeskus	☒ Koko alue	☐ Alueen valitut kunnat
Porin hätäkeskus	☒ Koko alue	☐ Alueen valitut kunnat
Turun hätäkeskus	☒ Koko alue	☐ Alueen valitut kunnat
Vaasan hätäkeskus	☒ Koko alue	☐ Alueen valitut kunnat

[Valitse kaikki alueet](#) || [Poista aluevalinnat](#)

Kuvio 4. Käyttäjäasetukset rekisteröityneelle käyttäjälle. (Peto-media 2018b)

5 Tutkimus

5.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön kohdistuessa jo olemassa olevan palvelun jatkokehityksen mahdollisuuksien tutkimiseen, oli tutkimusaineiston kerryttämiseen luontevinta käyttää menetelmätriangulaatiota, jolloin tutkimusaineiston hankinnassa käytettiin useita tiedonhankintamenetelmiä. (Eskola & Suoranta 1998, 69-70.)

Tehty tutkimus sisältää sekä, laadullisen, että määrällisen tutkimuksen piirteitä. Kvantitatiivinen osa; kyselylomakkeet - onnistumista mittaa se kuinka alkuperäiset kysymykset osattiin laatia käsittelemään ongelmaa, sekä kuinka kysymyksiin sitten vastattiin, siten että vastaajat ymmärsivät kysymykset ja vastasivat niihin. Kvalitatiivinen osa; Haastattelut - onnistumista mitataan sillä, kuinka hyvin haastateltavan asema on ymmärretty olevan liitännäinen tutkimusongelmaan, kuinka hyvin haastateltavasta saadaan aiheeseen liittyvää tietoa, kuinka hyvin haastateltava avautuu, kuinka saatu tieto ymmärretään ja kuinka sen luotettavuus voidaan todentaa. Esitietoa palvelusta ja sen käyttäjistä saatiin palvelun omistajan luvalla hankittua sekä palvelun hallintopuolelta tarkastelemalla palveluun rekisteröityneitä käyttäjänimiä, että haastatteleamalla palvelun rakentaneen ja sen teknistä ylläpitoa harjoittavan yrityksen työntekijöitä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2018.)

Kvalitatiivista osuutta tarvittiin sen selvittämiseen ketkä palvelua eri instansseissa tosiasiallisesti käyttävät ja mihin tarkoituksiin. Kvantitatiivista osuutta tarvittiin siihen, että tultaisiin ymmärtämään nykyisten käyttäjien kokemuksia tämänhetkisen palvelun eri osissa ja sitä kautta päästäisiin hahmottamaan kehitystoimenpiteitä.

Tilannehuonetta haastateltiin (liite 1) siksi koska he ovat rakentaneet toimivan ja suuresti Peto-Mediasta riippuvaisen verkkopalvelun. Peto-Mediasta riippuvaisena heidän oletettiin olevan kiinnostuneita palvelun kehittämisestä. Pelastuslaitoksella jatkotiedotteita julkaisevia ja kyselyihin vastaavia henkilöitä tuli haastatella (liite 2), jotta ymmärrettäisiin heidän näkemyksensä oman tiedottamisroolinsa toimivuuden suhteen käytännön tasolla.

Kysely (liite 3) lähetettiin 05.07.2018 yhteensä 57 eri median edustajalle, jotka edustivat sanomalehtiä, verkkojulkaisuja sekä mediataloja tai olivat freelance toimijoita. Vastausaikaa annettiin 20.07.2018 saakka. Kyselyssä pyrittiin selvittämään kuinka Peto-Median nykyiset käyttäjät käyttävät palvelua, ovatko he tyytyväisiä siihen ja mitä he toivoisivat siltä tulevaisuudessa. Kysymykset koskivat palvelun käyttöä, sen tuottamia

raportteja, robotiikan käyttöä palvelun yhteydessä, palvelun toimintoja sekä verkkosivuston sisältöä.

5.2 Tulokset

Tilannehuoneen tiedottamisesta ja sisällöstä vastaava henkilö kertoi 10.07.2018 tapahtuneessa puhelinhaastattelussa heidän palvelunsa suhteesta Peto-Mediaan. Selkeimpiä kehitysajatuksia Tilannehuoneen edustaja kertoi olevan kansalaisten tiedottamispalvelu hätätilanteessa, jonka voisi hoitaa tekstiviestillä tai puhelinapplikaatiolla. Tarkoitus olisi välittää kriisiviestit eteenpäin. Haastateltava kertoi, että Tilannehuone kerää automaattisesti tiedon Peto-Median julkiselta sivulta, sekä syöttää sen hallinnoimaansa tietokantaan, josta löytyy tiedotteet jo yli kymmenen vuoden ajalta. Peto-Median tämänhetkinen palvelumuoto sopii heidän toimintaansa. Kysyttäessä kuinka palvelu on laadullisesti toiminut, kerrottiin että Peto-Median tämänhetkinen palvelumuoto sopii heidän toimintaansa vaikkakin palvelussa on esiintynyt joskus katkoksia. Kun katkos tapahtuu, tarkoittaa se käytännössä sitä, että tapahtumat eivät päivity. Kysyttäessä miten Peto-Median tulisi toimia, kerrottiin, että luotettavuutta voisi osittain parantaa. Lisäksi toivottiin, että Peto-Median julkisella sivustolla raportoitaisiin myös mm. maanalaisista sekä turvepaloihin liittyvistä tehtävistä, jotka heille tuntemattomista syistä eivät tällä hetkellä näy.

Porvoon palveluyksikön päivystävä paloesimies kertoi 10.07.2018 tapahtuneessa puhelinhaastattelussa omasta mediatiedotteisiin liittyvästä toiminnastaan. Jatkotiedotteet pelastustehtävistä toimitettiin hätäkeskukseen joko sähköpostilla tai sanellen VIRVEN kautta. Hätäkeskus hoitaa sitten tiedotteen varsinaisen julkaisemisen. Sisällöllisesti mielenkiintoisista jatkotiedotteista aiheutuvia median yhteydenottoja ei pidetty kuormittavana, vaikka niitä saattaa kiinnostavimmissa tapauksissa tulla lähemmäs kymmenen kappaletta. Median taholta tulevia tehtäviin kohdistuvia tiedusteluja luonnehdittiin kysyttäessä samankaltaisiksi. Lisäksi haastateltava kertoi, että jotkin pelastuslaitokset tarjoavat omilla verkkosivuillaan omia tiedotteitaan ja käyttävät niissä jonkinlaista pohjaa, jonka avulla vastataan yleisiin kysymyksiin. Sellaisesta saattaisi olla hyötyä.

Pohjanmaan Pelastuslaitoksen päivystävä palomestari vastasi 10.07.2018 tapahtuneessa puhelinhaastattelussa kysymyksiin toiminnastaan tiedottamisen parissa. Jatkotiedotteet lähetettiin eteenpäin joko suullisesti virven kautta tai kirjoittamalla oman verkkosivun kautta. Kysyttäessä jatkotiedotteista aiheutuvista lisätietokyselyistä ja tarkemmin siitä kuuluuko niihin liikaa aikaa, oli vastaus, että ”Tiedottaminen on heidän tehtävänsä”.

Ajankäytöstä ei koettu koituvan haittaa. Muuten haastattelun aikana kävi ilmi, että pääosin kysymyskaava toistaa samaa. Lisäksi haastateltava mainitsi, että toisinaan median edustajat yrittävät saada pelastustoimen edustajilta pelastustehtäviin liittyvää tietoa, joista tiedottaminen on eri viranomaisen vastuulla, erikseen mainittuna yleisimmin poliisin. Haastateltava piti Pelastustoimen Mediapalvelua hyvänä linkkinä tiedon välitykseen ihmisille. Hyvästä toimivuudesta annettiin esimerkkinä yleiseen vaaraan tai kaupunginosissa tapahtuviin tilanteisiin liittyvien tiedotteiden perille löytyminen oikeille vastaanottajille. Palvelua luonnehdittiin sanoilla 'Tarpeellinen' ja 'Hyödyllinen'.

Vastauksia kyselyyn saatiin vastausajan loppuun mennessä 10 kappaletta. Vastausten määrään näytti vaikuttavan jossain määrin kyselyajankohdan osuminen kesälomakaudelle. Joihinkin kyselyihin saatiin vastauksena vastaanottajan olevan lomalla vastausajan loppumisajankohtaa pidemmälle, joka automaattisesti sulki vastaajan kyselyn ulkopuolelle. Toisaalta kesälomakaudella uutisoitavien tapahtumien hetkittäinen vähyys saattoi vapauttaa vastaanottajien aikaa ja vaikuttaa positiivisesti toimituksiin saapuviin kyselyihin vastaamisintoon.

Kysymykseen "Hyödynnättekö palvelua sähköpostin vai verkkosivuston avulla?" koskien palvelun käyttöä vastaukset olivat saman suuntaisia. Vastaaajista kaikki sanoivat käyttävänsä palvelua sähköpostin välityksellä ja lisäksi seitsemän kymmenestä sanoi käyttävänsä myös verkkosivua.

Kysymykseen "Käyttäisittekö avoimen datan rajapintaa, jos sellainen tarjottaisiin?" vastaajista kolme kertoi suoraan kyllä, neljä suoraan ei, kaksi ei ymmärtänyt kysymystä ja yksi empi mahdollisen käytön riippuvan sen kautta tarjottavasta tiedosta.

Kysyttäessä palvelun välittämän informaation laadusta "Onko raporttien tietosisältö käyttötarpeenne tyydyttävää?" vastaajista 6 sanoi kyllä ja 4 ei. Yksi vastaaja kertoi tyytymättömyyden johtuvan mobiilitiedotteiden huonoksi koetusta esitysmuodosta, joten hieman epäselväksi jäi, oliko hän tyytymätön myös varsinaiseen tietosisältöön.

Jatkokysymyksenä edelliseen kysymykseen kysyttiin "Jos ei [raporttien tietosisältö ole käyttötarpeenne tyydyttävää], niin mitä kaipaisitte raporteilta?" Neljä kymmenestä vastaajasta toivoi jatkotiedotteisiin puhelinnumeroita nykyistä enemmän. Kolme kymmenestä toivoi itse jatkotiedotteita enemmän. Lisäksi raporteihin toivottiin muokattavuutta, jolla tarkoitettiin parempaa kategorisointimahdollisuutta kiinnostavien tehtävien rajaamiseen. Tähän ehdotuksena tuli mahdollisuus rajata tehtäviä myös tehtävätyypin mukaan nykyisen alueellisen rajauksen lisäksi. Tehtävistä haluttiin myös

tarkempaa tietoa pelkkien aihealueen ja vahinkojen lisäksi. Viimeisenä asiana koskien raporttien tietosisältöä toivottiin jatkotiedotteita myös tehtävistä, jotka on rajattu pois palvelun nykyisistä tiedotettavista tehtävistä.

Seuraavaksi kysyttiin robotiikasta ”Käytättekö robotteja sähköpostiraporttien tai verkkosivuston sisällön jatkojalostamiseen?”. Vastauksissa kahdeksan kymmenestä kertoi, että he eivät käytä robotiikkaa Pelastustoimen Mediapalveluun liittyen laisinkaan. Kaksi vastaajaa kertoi käyttävänsä robotiikkaa jossain muodossa.

Edellisen kysymyksen tiimoilta kysyttiin vielä ”Jos käytätte [robotiikkaa], niin mitä robottinne tekee?”. Yksi vastaaja kertoi käyttävänsä robotiikkaa viestinvälitystoimintona puhelimeen ja yksi vastaaja ilmoitti käyttävänsä robottia suorittamaan käyttäjäanalytiikkaa kuvaamatta sitä tarkemmin.

Sivuston olemassa olevista toiminnoista kysyttiin ”Käytättekö Peto-median nykyisiä toimintoja?” johon vastaajat kertoivat pääsääntöisesti kyllä. Yhdeksän kymmenestä vastaajasta sanoi käyttävänsä toimintoja ja yksi niitä käyttämätönkin ilmaisi aikeensa niiden käyttöön, muttei ollut saanut sitä tehtyä.

Lisäksi toiminnoista kysyttiin, ”Mikä olisi mielestänne olennainen toiminto palveluun?” johon ehdotuksiksi saatiin kahdelta eri vastaajalta karttatoimintoa jossa tapahtumat näkyisivät, yhdeltä vastaajalta ehdotus RSS syöte palvelun tarjoamisesta, yhdeltä vastaajalta ehdotus mahdollisuudesta tuoda myös ’tehtäväluokka pieni’ kategorisoitujen tehtävien tiedotteita paremmin palvelussa välitettävien tiedotteiden piiriin rajausasetusten avulla, sekä viimeiseksi yhdeltä vastaajalta ehdotus tiedotteiden sisällön oikolukemiseksi ennen tiedotteiden julkaisemista kirjoitus ja sisältövirheiden välttämiseksi.

Sivuston sisällön vetovoimasta kysyttiin ”Käyttäisitte Peto-Mediaa enemmän, jos sieltä olisi saatavilla enemmän tietosisältöä? [-Karttoja, kuvia, videoita, haastatteluja, koosteita, blogia, vlogia, tai jotain muuta informaatiota]”. Vastaajista kuusi kymmenestä sanoi kyllä ja kaksi kymmenestä ei. Yksi ei osannut vastata ja yksi jätti vastaamatta. Kaksi vastaajaa kertoi suoraan kaipaavansa nimenomaan kuvia. Yksi vastaaja totesi käytön riippuvan tarjotun aineiston käyttöoikeuksista. Yksi vastaaja kaipasi hälytyksiin vastaaville pelastusyksiköille tarjolla olevaa tilanteen ennakkotietoa näkyviin. Yksi käyttäjä toivoi, että mitään lisäominaisuuksia ei lähdetäisi palveluun rakentamaan, ainakaan ennen kuin nykyisten palveluominaisuuksien toiminta on varmistettu.

Viimeiseksi vastaajille annettiin vielä mahdollisuus avoimeen palautteeseen ”Sana on vapaa tai voit halutessasi kertoa mitä Pelastustoimen Mediapalvelusta tulee mieleen.” Käyttäjäpalautteessa haluttiin mm, että osan palvelun käyttäjistä tekemään verkon keskustelupalveluissa tapahtuvaan tiedotteista lähtöisin olevaan tiedon jatkovälitykseen puututtaisiin käyttäjätunnusten hallinnan keinoin. Lisäksi palautteessa toivottiin lisää tiedottamista erään käyttäjän omalta alueelta, kerrottiin Pelastustoimen Mediapalvelun olevan riittämätön tietolähteeksi koska osa mediaa kiinnostavista tehtävistä rajautuu pois, sekä yleisesti kehitysjatoksina ilmaistiin laajemman tekstisisällön tarjoaminen tiedotteissa, viranomaisten tiedottamistyön motivoimisen kehittäminen ja Liikennevirastolle annettujen liikennetiedotteiden liittäminen palvelussa näkyviksi tiedotteiksi.

Osassa kysymyksistä vastaajat vastasivat eri asioihin kuin mitä kysymystä asetettaessa oli ajateltu vastauksen tulevan koskemaan. Yksi vastaaja kertoi, että nykyisen palvelun ongelmana on, ettei tapahtuman tiedot kuten osoite tai hälytyksen yksikkötunnuslistat päivyty sähköpostiin reaaliajassa. Ei myöskään se, jos tehtäväluokka alennetaan, keskisuuresta pieneen. Yksi vastaaja kertoi, ettei saa sähköpostin asetuksia toimimaan. Yksi vastaaja kertoi, että he ovat rakentaneet oman viestinvälitys ohjelman, joka kääntää vastaanotetut sähköpostit tekstiviesteiksi ja välittää ne niitä kaipaaville toimittajille.

Eräs kyselyyn vastanneista kertoi painokkaasti, että Peto-Mediaan ei tulisi lisätä mitään mistä koituisi kitkaa palvelun nykyisten käyttäjien toimintaan palvelussa. Mielestäni sivun päätoiminto, eli ensitiedotteiden ja jatkotiedotteiden välittäminen toimii hyvin eikä se kaipaa uudelleenajattelua. Pelastustoimen Mediapalvelun edeltäjän 112infon alkuperäisiä tavoitteita oli toistuvien ja samankaltaista tietoa pyytävien puhelinsoittojen vähentäminen hätäkeskuksiin. Tähän kehitettiin ratkaisuna tämän tavoitellun tiedon välittäminen kanavassa, jossa sitä tavoittelevat voivat tehdä sen itsenäisesti sekä samanaikaisesti. Samaa ideaa jatkaen voisi Peto-mediaan mielestäni lisätä, nyt palvelun vakiinnuttua, myös muuta Median yleisesti tiedustelemaa viranomaisinformaatiota. Tämä kuitenkin laajentaisi Mediapalvelun koskemaan muitakin viranomaishaaroja, kuin vain Pelastustoimintaa. Voisiko kanava olla ’Viranomaistoiminnan Mediakanava’ missä jokaisella viranomaishaaralla olisi oma tiedonvälitys ’välilehtensä’. Palvelun olisi tarjottava käyttäjäkohtaisesti räätälöintimahdollisuuksia navigointiin ja sisällöntilaamiseen, sekä oltava käyttötärpeeseen sopiva. Osiokohtaisesti joko kevyt ja nopea, tai informatiivinen ja laajempi. Nykyisessä palvelussa selkeitä kehityskohteita on tiedotteiden laadukkaampi välitys mobiililaitteille ja kiinnostavien tiedotteiden paremmat rajaustoiminnot.

Kehittäjänäkökulmasta kehityksen mahdollisuuksia pohtiessa voisi ottaa huomioon myös palvelun jalkauttamisesta kiinnostuneet muut yhteisöt, käytännössä näitä voisi etsiä

ulkomailta. Tiedustellessa Englantilaiselta paloasemalta heidän tapojaan tiedottaa mediaa, kerrottiin välitystapoina olevan Facebook ja Twitter. Peto-median kaltaisia palveluita löytyy kyllä muualtakin alueittain. Suomessa vain on päädytty valtakunnalliseen laajuuteen, mikä ei välttämättä toisenlaisessa maantieteellisessä, väestömäärällisessä ja hallinnollisessa ympäristössä olisi mielekäästä. Peto-mediaa käytetään toimituksissa ja kentällä, pöytäkoneilla ja mobiililaitteilla, isolla näytöllä ajan kanssa ja pienellä mobiilinäytöllä kiireessä. Tiedonsaannin tarvittavissa toiminnoissa pitäisi vastata näitä tilanteita.

6 Ehdotukset Peto-median kehittämiseksi

Ehdotukset Peto-median kehittämiseksi laadittiin vaiheittain siten, että ensiksi kyselyn vastauksista selvinneistä palvelun ominaisuustoiveista muodostettiin mahdollisimman suoraviivaisia kehitysehdotuksia. Sen jälkeen kehitysehdotuksiin pyydettiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa lähtökohtaiset kommentit toteuttamisen mahdollisista esteistä tuoteomistajan edustajalta.

1. Kyselyssä ollut kysymys: ”Mitä te haluaisitte raporteista?”

Vastaajan toive: ”Jatkotiedotteita tehtävistä, jotka on rajattu pois palvelusta.”

Kehitysehdotus: Avata näkyviin tehtävätyyppejä, jotka tällä hetkellä on rajattu ulos palvelusta ja toimittaa niistä jatkotiedotteita median käyttöön kuten muistakin tehtävistä.

Tuoteomistajan kommentti: Palvelusta ei ole rajattu mitään jatkotiedotteita pois.

Pelastuslaitokset laativat jatkotiedotteita tehtävistä, joista katsovat ne tarpeelliseksi.

Käytännöt vaihtelevat laitoksittain.

Lopputulokset: Kehitysehdotus sellaisenaan esteellinen.

2. Kyselyssä ollut kysymys: ”Mitä te haluaisitte raporteista?”

Vastaajan toive: Puhelinnumero aina (jatkotiedotteisiin).

Kehitysehdotus: Tehdä jatkotiedotteiden julkaisu toiminto ohjelmistossa uusiksi siten, että jatkotiedotetta ei voi julkaista jollei siinä ole puhelinnumeroa, josta media voi pyytää jatkotiedotteita.

Lopputulokset: Esteetön

3. Kyselyssä ollut kysymys: ”Mitä te haluaisitte raporteista?”

Vastaajan toive: Muuta lisätietoa kuin vain aihe ja vahingot.

Kehitysehdotus: Tehdä jatkotiedotteiden julkaiseminen palveluun lomakepohjaiseksi, jossa on erikseen kentät aiheelle, vahingoille ja lisätiedoille. Lisätiedot kentän sisältämään tekstiin voisi pakottaa vaatimuksen, että sen pituuden on oltava vähintään tietyn mittainen, ennen kuin tiedotteen voisi julkaista.

Lopputulokset: Esteetön

4. Kyselyssä ollut kysymys: ”Mikä olisi mielestänne olennainen toiminto palveluun?”

Vastaajan toive: Feedien tilaus halutuilla kriteereillä.

Kehitysehdotus: Rakentaa palvelun toteuttavaan ohjelmistoon tiedotteiden ominaisuuksia ja käyttäjien tilausasetuksia vertaava osuus joka hallinnoi lähetettäviä tiedotteita.

Mahdollistaa tiedotteiden yksittäinen haku parametreillä, sekä niiden muodon

valitseminen. Tiedotteiden toimittamisen RSS-pyyntöjen perusteella toteuttaminen.

Lopputulos: Esteetön

5. Kyselyssä ollut kysymys: "Mikä olisi mielestänne olennainen toiminto palveluun?"

Vastaajan toive: Päästä rajoittamaan ja näyttämään tehtäväluokka 'pieni' tehtäviä.

Kehitysehdotus: Laajentaa palvelun toiminnallisuutta sisältämään myös tehtäväluokka 'pieni' tehtävät.

Lopputulos: Esteetön

6. Kyselyssä ollut kysymys: "Mikä olisi mielestänne olennainen toiminto palveluun?"

Vastaajan toive: Puhelinnumero, josta kysyä tehtävistä.

Kehitysehdotus: Pakottaa puhelinnumeron liittäminen jatkotiedotteeseen, jotta sen voi julkaista.

Lopputulos: Esteetön

7. Kyselyssä ollut kysymys: "Mikä olisi mielestänne olennainen toiminto palveluun?"

Vastaajan toive: Rajaus myös tehtäväkoodin perusteella.

Kehitysehdotus: Rakentaa tehtäväkoodien perustella toimiva suodatus sivustolle.

Lopputulos: Esteetön

8. Kyselyssä ollut kysymys: "Mikä olisi mielestänne olennainen toiminto palveluun?"

Vastaajan toive: Kartta, jossa tehtävät näkyisivät.

Kehitysehdotus: Rakentaa karttasivu jossa näkyisi karttamerkintä tiedotteessa annetun osoitetiedon perusteella.

Lopputulos: Esteetön

9. Kyselyssä ollut kysymys: "Mikä olisi mielestänne olennainen toiminto palveluun?"

Vastaajan toive: Tiedotteiden oikolukeminen ennen julkaisemista.

Kehitysehdotus: Rakentaa tiedotteiden julkaisun lomakepohjaan oikoluku kirjastoa hyödyntävä ja virheistä varoittava toiminto.

Lopputulos: Esteetön

10. Kyselyssä ollut kysymys: "Käyttäisittekö Peto-mediaa enemmän, jos sieltä olisi saatavilla enemmän tietosisältöä?"

Vastaajan toive: Ennakkotieto hälytyksen yhteyteen (esim. "Savua käytävässä.").

Kehitysehdotus: Avataan pelastusyksiköille näkyvä tieto näkymään myös median edustajille.

Tuoteomistajan kommentti: Voi sisältää tietoa, jota ei haluta vielä julkisuuteen.

Lopputulos: Esteellinen

11. Kyselyssä ollut kysymys: ”Käyttäisittekö Peto-mediaa enemmän, jos sieltä olisi saatavilla enemmän tietosisältöä?”

Vastaajan toive: Kuvia pelastusmedian kautta.

Kehitysehdotus: Sivuu, josta media voi ladata kuvia. Toiminnallisuus, jonka avulla palvelu voi vastaanottaa pelastustoimen työntekijöiden tallentamia kuvia.

Tuoteomistaja kommentti: Yksityisyyden suojan rikkoutuminen vaarana. Kuvat pitäisi ehtiä tarkastamaan ennen julkaisua.

Lopputulos: Esteellinen

12. Kyselyssä ollut kohta: ”Sana on vapaa, tai voit halutessasi kertoa mitä pelastustoimen mediapalvelusta tulee mieleen.”

Vastaajan toive: Kaipaavat hyvää rajapintaa tai web käyttöliittymää, jonka voisi sisällyttää omaan järjestelmään.

Kehitysehdotus: Avataan tarpeeksi toiminnallinen REST rajapinta, jonka kautta voi hakea tiedotteita.

Lopputulos: Esteetön

13. Kyselyssä ollut kohta: ”Sana on vapaa, tai voit halutessasi kertoa mitä pelastustoimen mediapalvelusta tulee mieleen.”

Vastaajan toive: Tiedotteisiin enemmän tekstisisältöä, viranomaisten tiedottamisinnostukseen tsemppiä.

Kehitysehdotus: Pakotetaan tiedotteiden tekstipituus.

Koulutetaan pelastustoimen henkilöstöä ottamaan paremmin huomioon median informaation luonteeseen kohdistuva tarve.

Tuoteomistajan kommentti: Ei palvelun kehittämissuositus.

Lopputulos: Esteellinen

14. Kyselyssä ollut kohta: ”Sana on vapaa, tai voit halutessasi kertoa mitä pelastustoimen mediapalvelusta tulee mieleen.”

Vastaajan toive: Liikenneviraston antamat tiedotteet myös näkyviin palveluun.

Kehitysehdotus: Lisätään palveluun myös liikenneviraston tiedotteet.

Lopputulos: Esteetön tuoteomistajan näkökulmasta

Tilannehuoneen edustajan haastattelussa kävi ilmi toive saada julkiselle puolelle näkyviin kaikki tehtävätyypit mitä Peto-median tilaajapuolella näkyy mm. maanalaiset tehtävät sekä turvealueen palot.

15. Kehitysehdotus: Päivitetään julkisella puolella näytettävien tehtävätyyppien listalta näkyviin myös puuttuvat tehtävätyypit.

Tuoteomistajan kommentti: Tehtävätyyppejä on poistettu julkiselta puolelta tarkoituksellisesti. Julkistettavista tehtävätyypeistä päättää pelastuslaitokset.

Lopputulokset: Esteellinen tuoteomistajan näkökulmasta

16. Avoimen datan tarjoaminen.

Kehitysehdotus: CSV raakadatan tarjoaminen ja vapaasti hyödynnettävän REST rajapinnan tarjoaminen.

Tuoteomistajan kommentti: Julkisen puolen sisällön osalta ei estettä. Vain medialle tarkoitettu sisältö ei ole julkista tietoa.

Lopputulokset: Esteetön

17. Mikropalvelu periaate.

Kehitysehdotus: Tekninen toteutus tarpeeksi hajautetusti auttamaan osaltaan palvelukatkokkien välttämiseksi.

Lopputulokset: Esteellinen

18. Palvelun käytön mittaaminen.

Kehitysehdotus: Mittariston rakentaminen ohjelmiston sisään tallentamaan tietoa palvelun käytöstä.

Lopputulokset: Esteetön

19. Tilastot ja niiden tuomat kehitysmahdollisuudet.

Kehitysehdotus: Mitatun tiedon näytöt siten, että niistä voidaan saada jatkokäytön kannalta aidosti hyödyllistä tietoa.

Lopputulokset: Esteetön

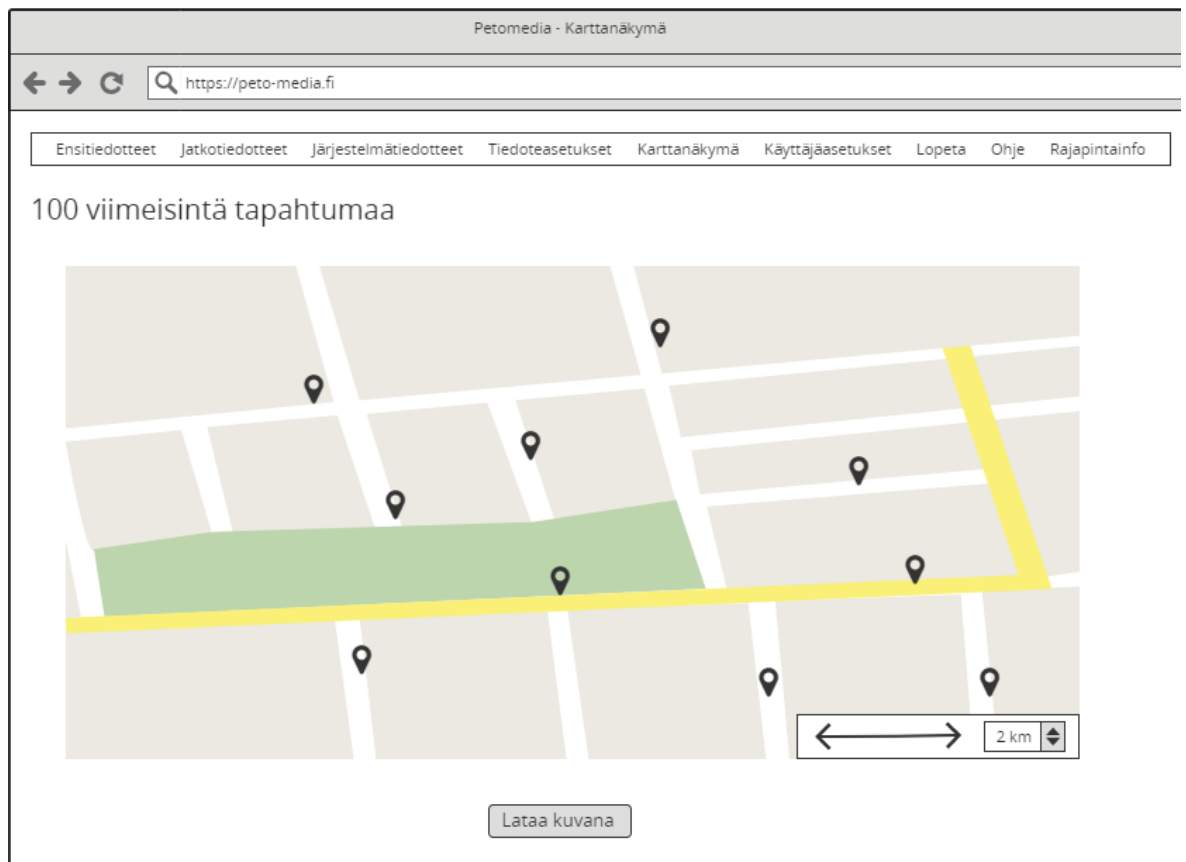
20. Käyttöliittymä / käyttökokemus.

Kehitysehdotus: Näyttöjen modernisointi ja sovittaminen toimimaan joustavasti erikokoisissa laitteissa.

Lopputulokset: Esteetön

Näyttöjä käytetään havainnollistamaan sivuilla toteutettavat elementit ja niiden toiminnan peruseräpäätteet.

Näyttöluonnoksissa on esitetty tarvittavat uudet sivut, sekä suurimmat muutokset, joita tarvitaan jo olemassa oleviin sivuihin. **Karttanäkymä** on palveluun lisättävä uusi sivu, jossa näytetään viimeisiä tehtäviä (kuvio 5).

Kuvio 5. Luonnos Peto-Median käyttäjien toivomasta karttatoiminnallisuudesta.

Kehitystoiveet vaikuttavat **tilaajan ensitiedotesivuun** (kuvio 6) ainoastaan siten, että tiedotteisiin lisättäisiin linkki karttakuvaan tapahtumapaikasta. Muutoin sivun toiminnallisuus säilyisi ennallaan.

Petomedia - Ensitiedotteet mediallyle

http://www.peto-media.fi/tiedotteet/ensitiedotem.asp

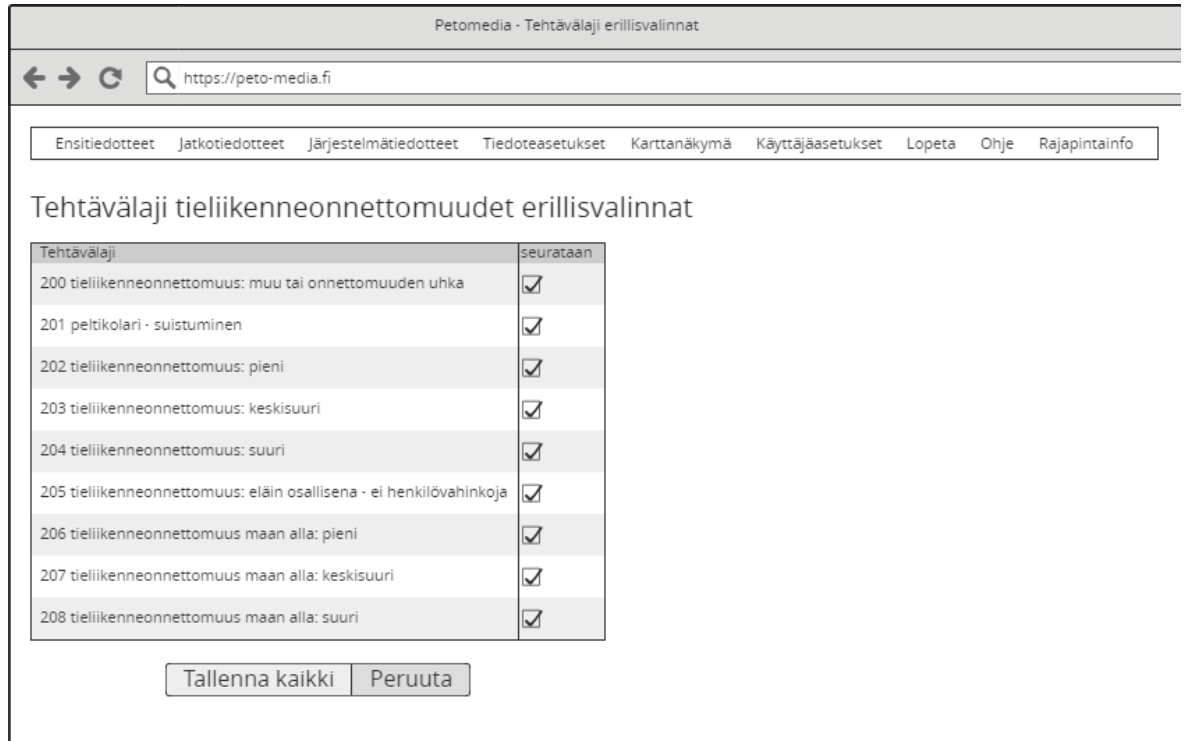
Ensitiedotteet Jatkotiedotteet Järjestelmätiedotteet Tiedoteasetukset Karttanäkymä Käyttäjäasetukset Lopeta Ohje Rajapintainfo

Ensitiedotteet mediallyle

Hätäkeskusalue	Tapahtumakunta	Osoite	Kartta	Tapahtumalaji	Ilmoitusaika	Yksiköt
Porin hätäkeskus	Tampere/Tammerfors	ITSENÄISYYDENKATU		rakennuspallo: keskisuuri	24.07.2018 11:02:29	RPI101 - RPI31 - RPI121 - RPI106 - RPI103
Vaasan hätäkeskus	Mustasaari/Korsholm	PANIKENTIE		eläimen pelastaminen	24.07.2018 10:29:20	RRP432 - RRP4392 - RRP4393 - RRP41
Vaasan hätäkeskus	Veteli/Vetil	POLSONTIE		tieliikenneonnettomuus: keskisuuri	24.07.2018 10:21:43	RKP421 - RKP432 - RKP437 - RKP30 - RKP427

Kuvio 6. Luonnos siitä kuinka ensitiedotteisiin voitaisiin tarvittaessa sisällyttää linkki-ikoni karttakuvaan.

Kehitystoiveet vaikuttavat **tilaajien jatkotiedote** (kuvio 7) sivuun siten, että tiedotteisiin lisätään linkki karttakuvaan tapahtumapaikasta. Muutoin sivun toiminnallisuus säilyisi ennallaan.

Petomedia - Tehtävälaji erillisvalinnat

← → ↻ 🔍 https://peto-media.fi

Ensitiedotteet Jatkotiedotteet Järjestelmätiedotteet Tiedoteasetukset Karttanäkymä Käyttäjäasetukset Lopeta Ohje Rajapintainfo

Tehtävälaji tieliikenneonnettomuudet erillisvalinnat

Tehtävälaji	seurataan
200 tieliikenneonnettomuus: muu tai onnettomuuden uhka	☒
201 peltikolari - suistuminen	☒
202 tieliikenneonnettomuus: pieni	☒
203 tieliikenneonnettomuus: keski-suuri	☒
204 tieliikenneonnettomuus: suuri	☒
205 tieliikenneonnettomuus: eläin osallisena - ei henkilövahinkoja	☒
206 tieliikenneonnettomuus maan alla: pieni	☒
207 tieliikenneonnettomuus maan alla: keski-suuri	☒
208 tieliikenneonnettomuus maan alla: suuri	☒

Tallenna kaikki Peruuta

Kuvio 7. Luonnos siitä, kuinka jatkotiedotteisiin voitaisiin sisällyttää linkit karttanäkymään.

Tilausasetukset (kuvio 8) on uusi sivu, jossa käyttäjä voi säätää tilaamiaan tiedotteita sekä sijainnin, että tehtävälajin mukaan. Lisäksi käyttäjä voi tilata tiedotteet RSS syötteen välityksellä kyseisillä asetuksilla. Nykyiseen käyttäjäasetukset sivuun jäisi ainoastaan käyttäjän tietoihin vaikuttavat asetukset.

Petomedia - Tiedoteasetukset

https://peto-media.fi

Ensitiedotteet Jatkotiedotteet Järjestelmätiedotteet Tiedoteasetukset Karttanäkymä Käyttäjäasetukset Lopeta Ohje Rajapintainfo

Hätäkeskusvalinnat

Voit rajata seuraamiasi tiedotteita hätäkeskuksittain, tai edelleen rajata tiedotteita haluamiisi kuntiin hätäkeskusalueelta.

Hätäkeskus	Koko Alue	Alueen kunnat erillisvalintoina
Keravan hätäkeskus	☒	☐ Valitse kunnat
Oulun hätäkeskus	☒	☐ Valitse kunnat
Kuopion hätäkeskus	☒	☐ Valitse kunnat
Porin hätäkeskus	☒	☐ Valitse kunnat
Turun hätäkeskus	☒	☐ Valitse kunnat
Vaasan hätäkeskus	☒	☐ Valitse kunnat

 [Tilaa RSS-syöte näillä valinnoilla](#)

Voit tilata RSS-syötteen joka seuraa tiedotteita valitsemillasi rajauksilla ja ilmoittaa sinulle uusista tapahtumista.

Tehtävälajivalinnat

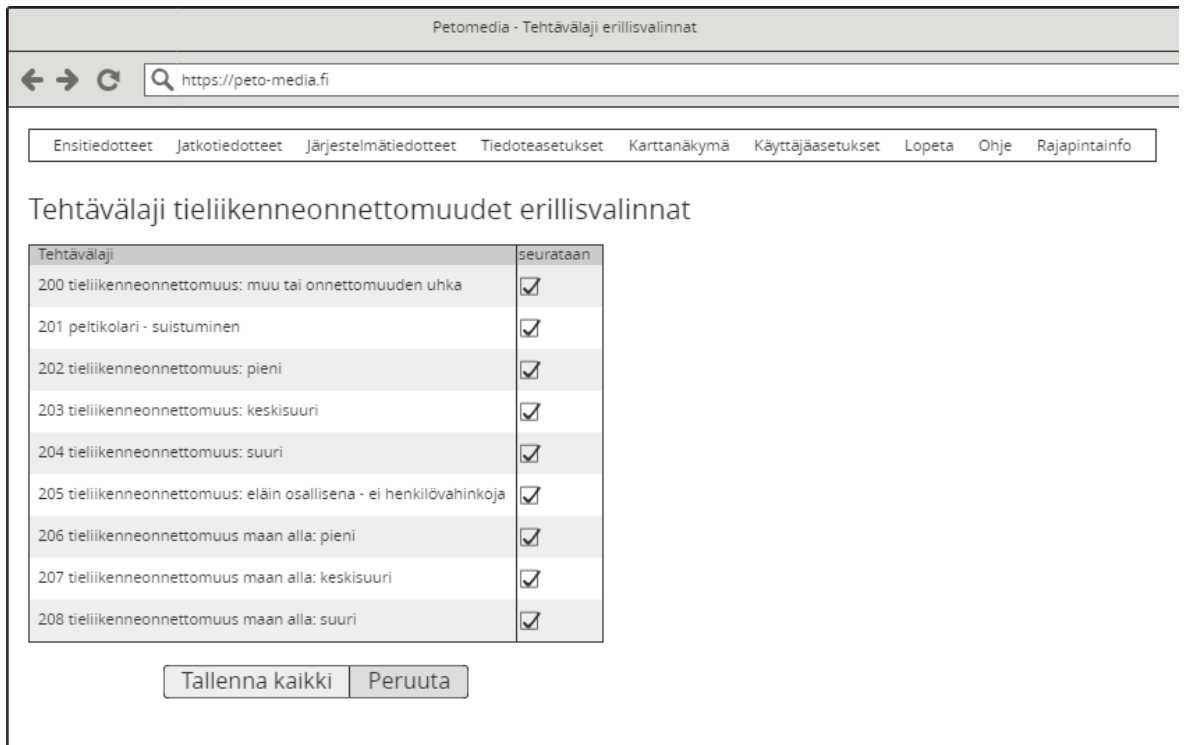
Voit rajata seuraamiasi tiedotteita tehtävien pääläjien mukaan, tai edelleen rajata tiedotteita haluamiisi tehtävien alalajeihin.

Tehtävälaji	kaikki tehtävät	Tehtävälajin tehtävät erillisvalintana
20 tieliikenneonnettomuus	☒	☐ Valitse tehtävät
21 raideliikenneonnettomuus	☒	☐ Valitse tehtävät
22 vesiliikenneonnettomuus	☒	☐ Valitse tehtävät
23 ilmailiikenneonnettomuus tai -vaara	☒	☐ Valitse tehtävät
40 rakennuspalo	☒	☐ Valitse tehtävät
41 liikennevälinepalo	☒	☐ Valitse tehtävät
42 maastopalo	☒	☐ Valitse tehtävät
43 tulipalo 'muu'	☒	☐ Valitse tehtävät
44 räjähdys/sortuma	☒	☐ Valitse tehtävät
45 vaarallisen aineen onnettomuus	☒	☐ Valitse tehtävät
46 vahingontorjunta	☒	☐ Valitse tehtävät
47 öljyvahinko/ympäristöonnettomuus	☒	☐ Valitse tehtävät
48 ihmisen pelastaminen	☒	☐ Valitse tehtävät
49 onnettomuustilanne: muu	☒	☐ Valitse tehtävät

Tallenna kaikki Peruuta

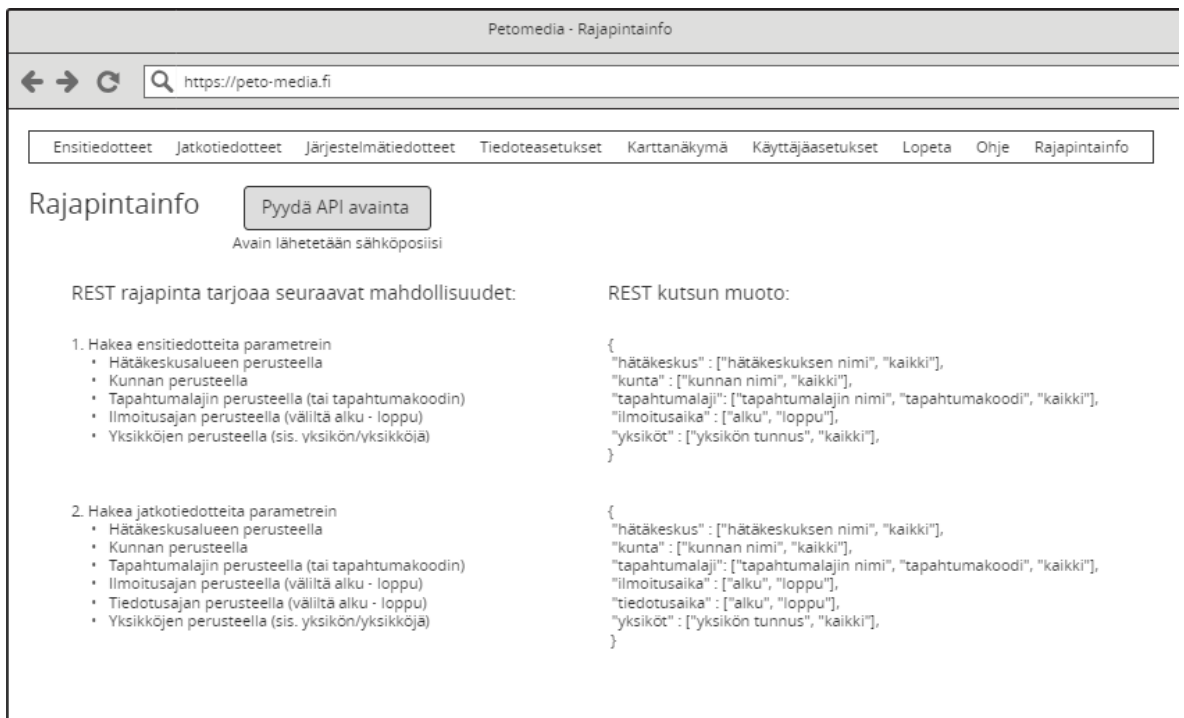
Kuvio 8. Luonnos siitä, kuinka palvelun tilausasetukset voisi järjestää toteuttamaan niitä toiveita mitä kyselyn aikana ilmeni käyttäjillä olevan.

Tehtävälaji erillisvalinta (kuvio 9) on asetuksista löytyvä uusi sivu, jossa käyttäjä voi asettaa tarkemmin valintansa kaipaamistaan tieliikenneonnettomuuksiin liittyvistä tiedotteista.

Kuvio 9. Luonnos siitä, kuinka tehtävälajien tarkemman rajauksen voisi järjestää asetusten kautta.

Rajapinta info (kuvio 10) on uusi sivu joka ohjeistaa ohjelmallisen kytkeytymisen rajapinnan käyttöön, sekä tarjoaa mahdollisuuden pyytää toiminnallisuuden käyttöönottoon vaadittavaa API avainta.

Kuvio 10. Luonnos palveluun rekisteröityneille käyttäjille tarkoitetun rajapinnan toiminnallisuuksien esittelysivusta.

7 Pohdinta

Opinnäytetyössä tuotoksena tehty määrittely osoittautui haasteelliseksi valmistaa, koska tekijällä ei ollut aiempaa kokemusta määrittelytyöstä joka kohdistuu jo olemassa olevan palvelun jatkokehitykseen. Selvää oli, ettei määrittelytyöhön ollut tarpeen sisällyttää kaikkia niitä työvaiheita mitä siihen kuuluisi siinä tapauksessa, jos työ lähtisi liikkeelle nolllapisteestä.

Ennen työn varsinaista aloittamista suunnittelin tulevani tekemään kattavan vaatimusmäärittelyn niiden selvitysten perusteella joita tulisin työn aikana tekemään. Työn edetessä myöhempiin vaiheisiin kävi kuitenkin selväksi, että varsinaisesta vaatimusmäärittelystä olisi tullut varsin iso, monivaiheinen ja jo olemassa olevan ohjelmiston ratkaisuja toistava, jonka seurauksena supistin määrittelytön rajautumaan vain alustaviin näyttöluonnoksiin tai pikemminkin konsepteihin.

Vastausten saaminen oli miellyttävä kokemus. Vastaajista moni tuntui kirjoittavan mielellään käyttämästään palvelusta vaikuttaen innokkaalta mahdollisuudesta kertoa kuinka palvelua voisi parantaa. Käyttäjiltä tulleet kehitysehdotukset olivat pääsääntöisesti viillauksia olemassa oleviin toimintoihin tai lisäyksiä palvelulaajuuteen. Karttasivu oli selkeästi kokonaan uusi toiminnallisuus.

Peto-media on jo olemassa. Alkuperäisen määrittelydokumentin sekä teknisen vaatimusdokumentin olemassaolosta nykypäivänä ei ole tietoa. Jos kehitystoimiin nyt ryhtyisi olisi web ohjelmiston osalta yhtenä isona kysymyksenä rakentaako vanhaan liittäen vai kokonaan uutta rakentaen huomioon ottaen sen, että alkuperäinen ohjelmisto on rakennettu jo 2005. Jotta päätöstä asian suhteen voisi tehdä tulisi selvittää kuinka nykyinen ohjelmisto ja sen liitännäiset tietokanavat on rakennettu ja kuinka ne ovat kestäneet aikaa. Lopulta pitäisi pystyä arvioimaan, kumpi on kannattavampaa kokonaisuutta ajatellen, joko olemassa olevan ohjelmiston dokumentaation ja lähdekoodin tavoittaminen, sisäistäminen, purkaminen ja lopulta uusien ominaisuuksien siihen sisällyttäminen vai olemassa olevan ohjelmiston havainnoiminen ulkoisesti ja uuden dokumentaation laatiminen, johon sisällytetään uudet ominaisuudet sekä sitten uuden toteutuksen luominen alusta.

Jatkotutkimusta aiheesta voisi tehdä puhelin applikaation osalta. Olisiko sellainen hyödyllinen nykyisen palvelulaajuuden sisällöllä vai tulisiko konseptia uudelleen miettiä laajemmalle kohderyhmälle laajennetulla ja mahdollisesti eri lähteitä yhdistävällä kokonaisuudella. Peto-median tarjoaman palvelun saattaisi olla luonnollisempaa olla osa

laajempaa ja useamman viranomaisen tiedotteita sisältävää palvelua. Suomen maantieteellisen koon, väestömäärän ja hallintojärjestelmän huomioon ottaen tällainen yhteisratkaisu voisi osoittautua käytännölliseksi. Yhteisen palvelun rakentamisen tulisi tapahtua omassa rakenteellisessa kerroksessaan tarjotun avoimen datan lähteitä käyttäen siten että eri viranomaistahot aktiivisesti tarjoavat omat tietonsa käyttöön. Datan hyödyntämisen helpottaminen on tärkeä osa datan vapauttamisen hyödyn odotusarvon nostamisessa. Tämä olisi siis juuri avoimen datan mahdollisuuksia hyödyntävä malli. Datan avaamiseen liittyy tiedon julkistamista kannustavat näkökulmat ja toisaalta yksityisyyden suoja ylläpitävät näkökulmat. Tietojen luovutuksella ei haluta olevan odottamattomia seurauksia kenellekään. Yhdeltä suunnalta pitäisi aina muistaa arvioida, vaikeutuuko viranomaisen toiminta jossain sen tehtävässä, jos tietoa luovutetaan.

Opinnäytetyön teko lähti oikein hyvin käyntiin ja tutkimussuuntia, joita kertyi heti alkuun paljon, oli helppo lähteä viemään eteenpäin. Sain tukea ja mahdollisuuksia tehdä tutkimusta kuten parhaaksi näin kaikilta Peto-mediaan yhteydessä olevilta tahoilta joihin olin yhteydessä. Työn teon keskivaiheilla kävi kuitenkin niin että jäin roikottamaan työhön mukaan aiheita jotka eivät oikein ottaneet kehittyäkseen merkittäviksi ja työ alkoi ajoittain olemaan kovin rikkonaisen oloinen. Lisäksi samoihin aikoihin opinnäytetyön tekoon käytössäni oleva aika väheni muiden kiireiden viedessä etusijan. Muutaman kuukauden työstö tauolta takaisin palaaminen oli alkuun turhauttavaa pohtimista työn rakenteen jälleen löytämiseksi, mutta mm. työn ohjaajan kanssa käydyn erinomaisen keskustelun avulla eteneminen pääsi taas vauhtiin.

Työtä tehdessäni opin paljon monisuuntaisesta selvitystyöstä joka pohjautuu tahtotilaan selvittää kehitystyön edellytyksiä sekä saatujen tulosten koonnista, arvioinnista ja esittämisestä ensisijaisille tahoille toteutuskelpoisuuden selvittämiseksi.

Lähdeluettelo

Agile manifesto 2018. Luettavissa: <http://agilemanifesto.org/iso/en/manifesto.html>. Luettu: 21.07.2018.

Avoindata 2018. Luettavissa: www.avoindata.fi/fi. Luettu: 16/11/2018.

Oikeusasiamies 2006. Luettavissa: www.oikeusasiamies.fi/fi/ratkaisut/-/eoar/3185/2005. Luettu: 18.07.2018.

Opendata 2018. Intranet: <https://opendata.riik.ee/en> Luettu: 05.07.2018

Peto-media 2018a. Intranet: www.peto-media.fi/112_jarjestelmatiedoteluettelo.asp. Luettu: 06.07.2018.

Peto-media 2018b. Intranet: www.peto-media.fi/112_kayttaja.asp?Toim=1. Luettu: 06.07.2018.

Robertson, S & Robertson, J. 2006. Mastering the Requirements Process. Second Edition. Boston, MA: Pearson Education Inc.

Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2018. Luettavissa: www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_3_2_4.html. Luettu: 10.07.2018

Safe Software 2015. Luettavissa: www.safe.com/webinars/open-data-portals-9-solutions-and-how-they-compare. Luettu: 05.07.2018.

Tilannehuone 2018. Luettavissa: www.tilannehuone.fi. Luettu: 09.07.2018.

Liitteet

Liite 1. Tilannehuoneen edustajan haastattelu

Q. Haluaisitteko kehittää palveluanne?

A.

Q. Miten keräätte tiedon Peto-Median palvelusta?

A.

Q. Miten haluaisitte kerätä tiedon Peto-Median palvelusta?

A.

Q. Miten Peto-Media mielestänne toimii?

A.

Q. Miten Peto-Median mielestänne tulisi toimia?

A.

Liite 2. Pelastuslaitosten toimihenkilöiden haastattelut

Q. Kuinka tiedon syöttö käytännössä tapahtuu, pitäisikö sen kenties toimia jotenkin muuten? Onko siinä jotain kompastuskiviä jotka vievät aikaa? / Vievät aikaa jostain muusta?

A.

Q. Viekö jatkotiedotteisiin kohdistuviin tiedusteluihin vastaaminen liikaa aikaa?

A.

Q. Miten paljon yhteydenottoja per jatkotiedote saattaa tulla?

A.

Q. Toistuuko näissä keskusteluissa jokin kysymys joka voisi olla tarjottavissa muuta kautta?

A.

Q. Mitä mieltä pelastustoimen mediapalvelusta.

A.

Liite 3. Kysely Peto-median käyttäjille

Hei,

olen Haaga-Helian opiskelija ja teen opinnäytetyötä koskien Pelastustoimen Mediapalvelua, Peto-Mediaa.

Peto-Media välittää pelastustoimen tehtävistä ensitiedotteita ja tapahtumakohtaisesti myös jatkotiedotteita.

Tavoittelen palvelun käyttäjien käyttökokemuksia ja toiveita palvelun kehittämistarpeiden selvittämiseksi tämän kyselyn muodossa. Palvelun käyttäjien lähestyminen tapahtuu Sisäministeriön Pelastusosaston luvalla.

Olisin kiitollinen jos teillä olisi hetki aikaa vastata kysymyksiini.

1. Palvelun Käyttö

- a. Hyödynnättekö palvelua sähköpostin vai verkkosivun avulla?
- b. Käyttäisittekö avoimen datan rajapintaa jos sellainen tarjottaisiin?

2. Raportit

- a. Onko raporttien tietosisältö käyttötarpeenne tyydyttävää?
- b. Jos ei, niin mitä kaipaisitte raporteilta?

3. Robotit

- a. Käytättekö robotteja sähköpostiraporttien tai verkkosivuston sisällön jatkojalostamiseen?
- b. Jos käytätte, niin mitä robotinne tekee?

4. Toiminnot

- a. Käytättekö Peto Median nykyisiä toimintoja?
[-Tiedotteiden rajaaminen hätäkeskuksittain tai kunnittain]
- b. Mikö olisi mielestänne olennainen toiminto palveluun?

5. Sivuston sisältö

- a. Käyttäisitte Peto-Mediaa enemmän, jos sieltä olisi saatavilla enemmän tietosisältöä?
[-Karttoja, kuvia, videoita, haastatteluja, koosteita, blogia, vlogia, tai jotain muuta informaatiota]

6. Sana on vapaa tai voit halutessasi kertoa mitä Pelastustoimen Mediapalvelusta tulee mieleen.

Palvelun nykyisenä käyttäjänä olette ensiarvoisessa asemassa palvelun tulevaisuuden suunnittelua koskien. Asialla ei ole niin päivän päälle kiire, mutta toivon vastauksianne kuitenkin viimeistään 20 heinäkuuta mennessä.

Kiittäen ajastanne ja ajatuksistanne!

Liite 4. Ohjelmiston käyttötapausmalli

